

Entre
Catalunya
Aran
i Occitània

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Secretaria de Política Lingüística

Sumari

4 L'Aran és Occitània

BERNAT JOAN, *secretari de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya*

6 Vista a Oc

JOSEP CARBONELL I GENER, *intel·lectual i occitanista*

8 Desviacions en els conceptes de llengua i pàtria

Extracte del manifest

10 L'esperança occitana

FRANCÉS X. BOYA ALÓS, *síndic d'Aran*

11 L'Aran és Occitània

DOMERGUE SUMIEN, *membre del Grop de Lingüística Occitana*

12 Aran: una part d'Occitània

PATRICI POJADA, *president del Grop de Lingüística Occitana*

13 L'aranès, l'occità i la seva regulació

JEP DE MONTTOYA, *president de l'Institut d'Estudis Aranesi i membre del Grop de Lingüística Occitana*

JUSEP LOÍS SANS, *director del Programa per a la creació de l'oficina "Occitan en Catalonha"*
i membre de l'Institut d'Estudis Aranesi

14 Catalunya vista des d'Occitània

DARIO ANGHILANTE, *membre del Grop de Lingüística Occitana*

15 Aveïnar l'occità al català

JACME TAUPIAC, *membre del Grop de Lingüística Occitana*

18 Occitània vista des de Catalunya

MANÈL ZABALA, *membre del Grop de Lingüística Occitana*

20 Referències bàsiques per a l'estudi i aprenentatge de l'occità general

JOAN CLAUDI RIXTE, *membre del Grop de Lingüística Occitana*

21 Referències per a l'estudi i l'aprenentatge de l'occità aranès

MIQUÈU SEGALÀS, *membre de la Secció Lingüística de l'Institut d'Estudis Aranesi i membre del Grop de Lingüística Occitana*

22 10 diccionaris d'occità, bàsics per a catalanoparlants

CLAUDI BALAGUER, *membre del Grop de Lingüística Occitana*

23 Resolució per a la gestió de la norma de l'occità

L'Aran és Occitània

BERNAT JOAN

Secretari de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya

La llengua occitana constitueix la referència bàsica de l'Europa anterior a la construcció dels grans estats del Renaixement i dels imperis que es consolidaren a partir del segle XVI. L'Europa que es desenvolupa entre el mil·lenni i la batalla de Muret i, encara, entre aquest desafortunat fet d'armes i el primer Renaixement té com a punt cabdal la poesia trobadoresca, vehiculada en occità. Els trobadors tenen una koiné, una llengua comuna. De la mateixa manera que existeix, per damunt de la divisió dialectal, aquest contínuum lingüístic occità en l'actualitat. Una altra cosa és que existeixi realment una percepció de la unitat de la llengua entre els occitanoparlants; però, a nivell d'estructura lingüística, aquesta unitat avui dia es manté amb una considerable solidesa, en el marc d'un contínuum que va de les Valades Occitanes d'Itàlia fins a l'Oceà Atlàntic.

L'aranès, la plasmació de l'occità a la Val d'Aran, és una variant del gascó, un dels grans dialectes de la llengua occitana. L'aranès, per tant, és occità. Tenint en compte l'existència de la frontera i la situació administrativa de la Val d'Aran dins Catalunya, sembla fàcil la temptació de remarcar l'aranèsitat i fins i tot d'intentar desvincular l'Aran de la resta d'Occitània. Seria un greu error. La llengua occitana és rica i complexa, en les seves variants. I l'aranès és justament això, una variant gascona de la llengua occitana. Els trets de l'aranès, fins i tot aquells més específics i diferencials, contribueixen a l'enriquiment del conjunt de la llengua occitana i són patrimoni de l'occità i d'Occitània.

Amb l'oficialitat de l'occità a Catalunya, l'Aran es troba en una situació immillorable per esdevenir, malgrat la condició perifèrica que té (des d'un punt de vista geogràfic), central en el procés de recuperació de la llengua occitana. L'oficialitat de l'occità duu implícites tota una sèrie de necessitats que operen a favor del desenvolupament de la normativa lingüística, dels materials per ensenyar la llengua o de les directrius necessàries per trobar el millor registre per a l'occità als mitjans de comunicació de masses.

Així mateix, l'oficialitat, establerta a l'Estatut de Catalunya, es desplega mitjançant una llei del Parlament de Catalunya que estableix els termes en què es fa efectiva l'oficialitat de l'occità a Catalunya, amb tots els elements normatius necessaris per portar-la a terme. L'oficialitat constitueix un fet històric de primera magnitud, però la llei suposarà l'eina efectiva –i eficient– per al seu desenvolupament ple. Es tracta d'un acte de reconeixement d'una realitat lingüística –la de la Val d'Aran– però també, i sobretot, d'una passa importantíssima en el procés d'individuació legal de la llengua occitana en el seu conjunt.

Vista a Oc

JOSEP CARBONELL I GENER, *intel·lectual i occitanista*

L'AMIC DE LES ARTS
ANY 2, NÚM. 21, DEDICAT
A LA CULTURA OCCITANA
31 DE DESEMBRE DE 1927

Opinió de Josep Carbonell i Gener (Sitges, 1897-1979) sobre la cultura occitana i la relació amb la cultura catalana.

Reproducció d'alguns passatges publicats l'any 1927.

Dedicat a la cultura occitana, aquest número de L'AMIC DE LES ARTS és especialment obert als escriptors catalans. Fonamentat en una quasi unitat idiomàtica –base primordial de tota cultura–, resta secular i vivent d'una civilització que assolí graus de maduresa abans que atenyessin llur esplèndida situació les altres cultures neollatines, ens ha semblat oportú d'adreçar-lo a aquells qui en els nostres dies han fet de llur parla nativa l'instrument únic d'expressió; aquells qui encara pensen, senten i s'expressen exclusivament en –per dir-ho amb els mots del cronista Muntaner– lo pas bell catalanesc. S'esdevé encara que, nosaltres, qui d'antic senyorejarem entre nombre de gents d'Occitània amb la primàcia reial, tenim avui en el si de la mateixa germandat el primat del desenvolupament de l'autòctona cultura.

Ens interessa més de connectar aquest moment de la cultura occitana amb el de la cultura catalana, per tal que, a benefici d'ambdues, resultin l'una per a l'altra pinyol i polpa d'una mateixa fruita, esquelet i carn d'un mateix cos. (...)

Pireneu enllà, viuen deu milions d'ànimes que en la intimitat parlen una llengua vergonyant, la qual, amb lleus variants i matisos, és la nostra llengua mateixa. Tota l'Occitània és un pòsit, és una mare riquíssima de possibilitats lingüístiques, de la mateixa llengua que el català ja n'és una culta destil·lació. (...)

Cal dir-ho: si dels nostres literats, alguns de dotats de sana imaginació i de sentit expansiu, haguessin fet en català i per les terres occitanes, allò que en els llibrets i en castellà ha fet, per València, Blasc Ibanyer, potser a hores d'ara ço que caldrà que sigui una feina científicament promoguda, ja fóra una obra espontàniament reeixida. Ometem encara, en arribar ací, entrar en detalls. Més que desgranar minuciosament un programa acadèmic, ens plau de suggerir-ne la idea. Que els filòlegs occitans que ja han marcat novelles rutes a la depuració ortogràfica, a la gramatical, i a la unificació dels dialectes d'Oc, s'entenguin amb aquells qui ací han aconduït la vivificació formidable del català modern. Que vingui aviat, si pot ésser, un bon diccionari d'equivalents dialectals en el qual hom trobi compreses totes les variants occitanes al costat del mot català. Que els nostres editors, que els nostres homes de lletres aportin el català el coneixement complet de la geografia, de la gramàtica, dels costums, de l'economia, de les idees, de les personalitats occitanes. En un mot: que a bene-

fici de la cultura nostra, Oc i els seus problemes esdevinguin considerats amb interès idèntic a l'interès viu amb el qual considerem els nostres afers culturals. (...)

¿Sap ningú el tresor de bellesa i de saviesa que amaga el núvol que ara és la cultura catalano-occitana?

Que els amics d'Oc hi pensin: i, sobretot, que s'adonin que cal menar una obra de gran to, tenir un agut sentit de modernitat, mantenir un esperit en tensió màxima, sentir-se batre una ànima assedegada de món i agullonada d'iniciatives, per arribar a assolir la primàcia cultural en les terres occitanes que la vella cultura francesa detenta. Si la generació dels trenta anys sap posar el seu tens entusiasme al servei d'una organització cultural vivent, hom podrà creure en el miracle. ¿Qui hauria dit, ara fa cinquanta anys, a Catalunya, que la llengua i la cultura general nostres encaïrien l'estadi en què es troben?

Per una “Societat d'Estudis Occitans”

Ara que, represa la tal línia, iniciada la col·laboració, caldria consolidar aquestes posicions i assegurar llur continuïtat efectiva. És de cara a aquesta nova finalitat que ens ha plagut de suggerir la creació d'una “Societat d'Estudis Occitans”, l'esquema de la qual, enllestida, han acollit alguns confreres tolosencs amb veritables mostres d'adhesió, i que comporta al si de la mateixa l'activitat de sis seccions, a saber: A) Secció d'estudis filològics; B) Secció d'estudis històrics; C) Secció d'estudis literaris; D) Secció d'estudis d'art; E) Secció d'estudis polítics; i F) Secció d'estudis religiosos.

És clar que cada una d'aquestes seccions, resta, en l'esquema, abastament justificada, i que hom tempta de veure-les, en llur vària organització regional, compostes o servides pels estudis i la col·laboració personal dels millors investigadors que cada una de les sis matèries tenen a Catalunya i a les terres franceses d'Oc.

Va sense dir com ens plauria que restés aviat sòlidament establerta la *Societat d'Estudis Occitans* que propugnem, i possible la ràpida edició de les seves publicacions, a començar pel més complet *Diccionari panoccità*, del qual ja havem fet esment en el *Butlletí* d'aquest mateix número.

D'aquesta guisa tindríem iniciada la màxima etapa expansiva de la nostra cultura, a la qual plagui a Déu de donar una ben immediata i pletòrica floració.

Extracte del manifest

Desviacions en els conceptes de llengua i pàtria

Extracte del manifest signat el 30 d'abril de 1934 per alguns intel·lectuals catalans.

Document clau a partir del qual l'occità i el català són considerades llengües diferents.

Publicat també a *La Veu de Catalunya*, Barcelona, 6 de maig de 1934.

En d'altres publicacions posteriors hi figura també el nom de Josep M. Batista i Roca.

“La nostra Pàtria, per a nosaltres, és el territori on es parla la llengua catalana. Comprèn, doncs, de les Corberes a l'Horta d'Oriola i de les comarques orientals d'Aragó a la Mediterrània. Composta de quatre grans regions –Principat, València, Balears i Rosselló– cadascuna amb interessants característiques pròpies, cal conservar en tots els ordres llur personalitat, que ens dóna una tan gran riquesa d'aspectes. No existeix cap perill ni cap desig d'absorció d'una regió per les altres. Fóra contradictori a la tradició històrica i a l'esperit liberal del nostre poble. Respectuosos amb aquesta diversitat, ens cal, també, adquirir plena consciència de la nostra unitat i enfortir-la convenientment, sobretot en l'aspecte cultural. Unitat no vol dir pas submissió d'uns als altres ni uniformació externa; unitat vol dir creació d'uns ideals comuns i la joia de posseir una cultura que tots anomenem nostra. Allà on aquesta unitat ha de manifestar-se amb més energia és davant els altres països; en el contrast entre nacional i estranger és on més hem d'enfortir el sentiment de pàtria, per damunt de les diferències regionals. I no exposem, amb aquestes paraules, cap teoria nova; elles responen a la concepció tradicional i ortodoxa del catalanisme conscient. Això no significa, és clar, que vulguem tancar el pas a cap aspecte possible d'expansió catalana que es pogués plantejar oportunament i fos viable. (...)

En la qüestió occitanista trobem avui, entre nosaltres, una fluctuació de conceptes: unes vegades Occitània és la suma de diverses regions que formen una nacionalitat única (com ja definia Josep Aladern a començaments de segle); altres vegades Occitània és un compost de nacionalitats amb personalitat pròpia que formen vagament una “supernació”. (...)

Caldria reflexionar bé sobre el perfil que enclou per a la consciència de la unitat de la llengua allò que de primer antuvi podria semblar tot el contrari: en comptes d'ei-

xamplar-se l'àrea geogràfica del nostre idioma, com algú creuria, el català queda diluït en aquesta superior unitat lingüística i esbocinat en altres llengües i dialectes: l'occitanisme concebut així, tendeix, per via indirecta, a contraposar a la llengua catalana una *llengua valenciana* i una *llengua mallorquina*, amb la mateixa raó que hi hauria per a l'existència d'una *llengua menorquina* o *lleidatana* o *castellonenca*, etc.

Altrament, hi ha una raó científica que s'oposa a aquestes teories occitanistes. Avui la lingüística afirma que el català i la llengua d'oc –coneguda per tots els romanistes amb el nom de provençal– són dues llengües diferents, constitueixen dos grups lingüístics a part, malgrat les semblances de diversa índole que hom hi pugui trobar, les quals no són més grans que les que hi ha entre el castellà i el portugués. Alguna de les varietats del provençal és, certament, de fàcil comprensió per a un català mitjanament il·lustrat, però això no vol dir pas identitat de llengua. A ningú no se li acudirà dir que el català i l'italià formen part d'una mateixa unitat lingüística pel sol fet que un públic català pugui seguir amb relativa facilitat una representació teatral en italià, llengua fàcil si hom la compara amb alguns dels parlars occitans, com l'auvernès o el gascó, només comprensibles al qui s'ha dedicat especialment a llur estudi. (...)

Aquesta posició nostra no ens priva d'apreciar en tota llur valor els forts motius (veïnatge, paral·lelisme de les Renaixences occitana i catalana, actual cordalitat entre les seleccions dels dos països) per a estudiar amb interès la llengua, la literatura i la història de les terres occitanes (Gascunya, Llemosí, Auvèrnia, Llenguadoc i Provença) i per a intensificar l'intercanvi entre uns i altres (en els ordres literari, artístic i altres aspectes culturals), que més que mai ara convé estimular. D'una manera especial volem expressar la nostra simpatia als conreadors de les arts, les lletres i les ciències de les terres occitanes que han manifestat llur afectuós interès per la nostra terra i la seva cultura.” (...)

POMPEU FABRA, R. D'ALÒS-MONER, R. ARAMON I SERRA, PERE BOHIGAS, JOSEP MARIA CAPDEVILA, J.M DE CASACUBERTA, PERE COROMINES, JOAN COROMINES, FRANCESC MARTORELL, J. MASSÓ-TORRENTS, MANUEL DE MONTOLIU, L.NICOLAU D'OLWER, MARÇAL OLIVAR, A. ROVIRA I VIRGILI, JORDI RUBIÓ, PAU VILA.

FOTOGRAFIA D'UNA EXCURSIÓ AL PIRINEU (HIVERN DE 1935). HI APAREIXEN: POMPEU FABRA, JOAN COROMINES, R. D'ALÒS-MONER, R. ARAMON I SERRA I JOSEP M. DE CASACUBERTA, ENTRE D'ALTRES. © FUNDACIÓ PERE COROMINES

L'esperança occitana

FRANCÉS X. BOYA ALÓS

Sindic d'Aran

La Garona aranesa s'endinsa en les planes occitanes banyant les ribes d'una terra farcida d'història i on s'evolucionen els ressons de la llengua compartida, l'occità, que per als aranesos ha estat i és el seu signe d'identitat més notori. L'artèria fluvial del riu Garona ha resultat al llarg dels segles un nex vital que ajuda a explicar la vertebració cultural i lingüística d'aquest extens territori de 200.000 km², format per set regions històriques, que van des del Golf de Biscaia, fins als Alps, i dels Pirineus al Massís Central, repartits tots entre tres estats, on l'occità aconseguí a l'Edat mitjana el seu màxim esplendor i amb el qual Frederic Mistral obtingué el premi Nobel de literatura amb l'obra *Mirèia*.

L'Occitània esbocinada al segle XIII per la creuada dels albigesos ha patit al llarg de la història una persecució constant de la seva llengua, una sort compartida pel conjunt de les llengües anomenades "regionals" a França. Dels 13 milions de persones que viuen a Occitània, només un milió de persones es troben en condicions de parlar l'occità, una situació de retrocés que ha mobilitzat les persones que han pres consciència de la pèrdua progressiva amb el crit "Anem òc, per la lenga occitana"

en demanar un estatus de protecció i oficialitat.

És per aquest motiu que l'obtenció d'aquest rang al conjunt del Principat de Catalunya per a l'aranès, l'occità en la seva variant a la Vall d'Aran, ha adquirit una gran força simbòlica en l'emparament de la reivindicació dels occitanistes d'arreu. Una demanda promoguda per una densa xarxa d'escoles, institucions i entitats i d'una societat civil que no vol perdre les seves arrels. Fins i tot en algunes ciutats com l'emblemàtica Tolosa de Lengadòc, la llengua tant de temps perseguida comença a trobar ressò en la megafonia del metro o en la doble retolació de carrers i places i en una creixent recerca cívica de la singularitat perduda, esborrada per un jacobinisme que històricament ha mirat més cap al nord.

En aquest context amenaçador i reeixit alhora, l'Aran mostra l'orgull de la llengua com el triomf de la voluntat de ser d'un poble que projecta els seus anhels vers el futur i vol preservar-la, la pròpia llengua, com el seu més pregon esdevenidor, el símbol més preuat que l'Occitània gran retroba com una humil esperança.

L'Aran és Occitània

DOMERGUE SUMIEN

Membre del Grop de Lingüística Occitana

La pertinença de l'aranès a la llengua occitana és un fet sòlidament demostrat en lingüística.

L'evolució fonètica històrica de l'aranès, respecte al llatí, presenta tots els trets definitoris del conjunt gascó, que és un dels grans dialectes de l'occità. Aquests trets uneixen l'aranès amb les altres varietats de gascó que es parlen més al nord, fins a Bordeus, i el distingeixen nítidament de les llengües immediatament veïnes al sud que són el català i l'aragonès. Alguns d'aquests trets gascons típics són:

- El pas de *fa h*: occità gascó *hòrt* (occità general *fòrt*, català *fort*).
- La caiguda de *n* entre dues vocals: occità gascó *ua* (occità general *una*, català *una*).
- L'evolució del grup llatí *ll cap a th* en posició final i *r* entre dues vocals: occità gascó *bèth bèra* (occità general *bèl bèla*, català *bell bella*).
- L'afegiment de la vocal *a* davant d'una *r* inicial: occità gascó *arriu* (occità general *riu*, català *riu*).

Aquesta originalitat fonètica del gascó (aranès inclòs) és compensada pel lèxic usual que és molt anàleg amb el de la resta de l'occità. Tot i que el conjunt occitanocatalà té un lèxic prou unit en general, en aquest conjunt és el

català –i no pas el gascó– que presenta el màxim grau d'originalitat. Així, el català diu *llarg* quan tot l'occità (aranès inclòs) diu *long*, el català *posar* correspon a l'occità *méter/metre* o *botar*. Per tant, un locutor de l'occità aranès i un locutor d'una altra varietat d'occità només han d'acostumar-se a algunes correspondències fonètiques regulars (per exemple, *h = f*) i després la conversa és molt fàcil gràcies a tot el vocabulari occità que és comú als dos locutors. Podem trobar pocs mots que romanen típicament gascons (o aranesos), però no superen gaire el nombre de mots particulars de qualsevol altre dialecte occità.

Tocant la sintaxi, ço és l'ordenament dels mots, el gascó (inclòs l'aranès) no s'aparta gaire de la resta de l'occità. El gascó fa un ús més freqüent d'alguns recursos sintàctics que, en tot cas, són latents en els altres dialectes occitans. Per exemple, el gascó emprava més sovint certes partícules enunciatives com ara *que* per a marcar l'afirmació (*parli* o *que parli*, en català "parlo") però això no és gens impossible en la resta de la llengua d'oc: el llemosí també coneix el *que* afirmatiu. Tocant l'ordre dels pronoms, el gascó coneix el tipus *parlar-me* mentre que els altres dialectes occitans

prefereixen *me parlar*, i tanmateix *parlar-me* és possible en algunes varietats d'occità alpí.

L'únic fenomen que podria apartar una mica l'aranès de la resta de l'occità és el problema de les interferències de les llengües dominants, sobretot en el domini dels neologismes. L'aranès rep massa recursos expressius de tipus espanyol (o d'un cert tipus de català espanyolitzat) com ara *laborau*, mentre que l'occità de l'estat francès i de Mònaco emprava formes més pròximes al francès, com ara *professional/professionau* (sense oblidar les formes italianitzades en les Valls Occitanes). L'espanyolització, però, no és pas una característica fundadora de l'aranès. Una plena restauració de l'aranès, basada en una perspectiva gascona, occitana i autocentrada, és la millor solució per a mostrar que la profunda occitanitat de l'aranès pot funcionar tant en els aspectes patrimonials com en la creació de neologismes.

D'un punt de vista cultural l'Aran és una part de la cultura occitana.

Aran: una part d'Occitània

(1)
*L'an myl V cents LXIII
a vint e dus de may con
dant los cossos de l'an
present com son johan arboys
johan ane ab son johan
cossa de l'an present spitale
de l'espital de vielha*

(2)
*Et primo lo dia de senta
quiteria avem conde
finat que es de despessa
trenta e tres reals
e myey*

(3)
*Ite(m) mes de collatio de
vant la porta hun pi
gre de vi e tres mi
geres e dus pas
que sauvado de castet
vaque les sen portec
en ta la companyia*

Comptes de Vielha (s.XVI)

PATRICI POJADA

President del Grop de Lingüística Occitana

La llengua defineix de bell antuvi Occitània. Des d'aquest punt de vista, la Vall d'Aran forma part d'Occitània, però l'occitanitat va més enllà de la llengua. En efecte, els elements que configuren el territori, és a dir el que podem considerar com a característiques de llarga durada, fan de la Vall un espai vinculat a les terres d'oc. Que parlem de la geografia física i del clima: és una terra del nord dels Pirineus molt lligada a les seves veïnes Comenge o Cose-rans, per exemple. També, la història eclesiàstica fa de la Vall una terra aquitana, pertanyent a la diòcesi de Comenge fins al segle XIX. Les activitats econòmiques, en relació amb la seva situació geogràfica, la feien mirar cap a les altres terres occitanes on trobava tot el necessari per al manteniment dels seus habitants.

Una altra prova de la inscripció de la Vall d'Aran dins d'Occitània, al començament de l'època moderna, la forneix el text dels comptes de Vielha de 1562-1565 redactats en una mena d'occità general amb alguns trets pirinencs. Tampoc, no és casualitat, ben segur, si molts dels que tenien relacions amb els aranesos, des de Tolosa, per exemple, els escrivessin en occità, com també els bisbes de Comenge van publicar, diverses vegades, textos en occità a destinació de la Vall. Un altre indicatiu cultural important, els noms de pila donats als

aranesos als Temps Moderns: l'Aran seguia, amb algunes variacions locals, el model occità –almenys pirinenc– i s'allunyava dels models andorrà o castellà pel que fa a la repartició i a les proporcions dels noms dels aranesos.

La literatura entra en la visió molt impressionista que donem; als segles XIX i XX, no és gens estrany que la Vall hagi participat al moviment renaixentista occità a través de l'*Escòla deras Pirenèas*, implantada al Comenge, Cose-rans, Comtat de Foix, terres tolosanes. I acabem, recordant que l'Aran comparteix la cultura popular de les altres terres d'oc; citem, a tall d'exemple, cançons com *Es caulets* o *Es esclòps*, tan arrelades a Occitània, sense oblidar, ben segur, el famós *Se canta*, l'himne occità conegut dels Alps als Pirineus, que té, a l'Aran, reconeixement oficial amb títol *Montanhes araneses*. Tot això són mostres de l'occitanitat d'aquest petit territori pirinenc tot i que va seguir una trajectòria històrica pròpia.

L'aranès, l'occità i la seva regulació

Estatut d'Autonomia de Catalunya

“Article 6. La llengua pròpia i les llengües oficials

5. La llengua occitana, denominada aranès a l'Aran, és la llengua pròpia d'aquest territori i és oficial a Catalunya, d'acord amb el que estableixen aquest Estatut i les lleis de normalització lingüística.”

Quina responsabilitat té l'Institut d'Estudis Aranesi i quina relació té amb la llengua occitana?

L'Institut d'Estudis Aranesi és un òrgan consultiu del Conselh Generau d'Aran del qual cal destacar:

- El Ple del Conselh Generau d'Aran en sessió ordinària de 29 d'abril de 2008 acordà per unanimitat dels tretze membres: “aprovar la competència de l'Institut d'Estudis Aranesi del Conselh Generau d'Aran per a establir i actualitzar la normativa lingüística de l'aranès, varietat autoctona d'Aran de la llengua occitana”

- El 8 d'abril de 2008 el president de la Secció Lingüística de l'Institut d'Estudis Aranesi, Frederic Verges, respon a una demanda del Conselh Generau d'Aran (entrada a la institució el 22 d'abril de 2008): « ... el departament de Lingüística der IEA del Conselh Generau d'Aran, en la reunió portada a terme el dia 27 de març de 2008, expressa la definició següent: “L'aranès, nom que rep a la Val d'Aran la varietat autoctona de la llengua occitana, n'és la llengua pròpia i oficial».

Què és el Grop de Lingüística Occitana?

Per resolució interna del secretari de Política Lingüística de la Generalitat de 2 de juliol de 2008, s'impulsa la creació del grup de treball anomenat “Grop de Lingüística Occitana (GLO)” amb l'objectiu de proposar les formes lingüístiques de l'occità que convé utilitzar i resoldre els dubtes lingüístics, amb coherència amb la codificació moderna de la llengua occitana fixada per la *Gramatica occitana* de Loís Alibèrt, en la triple perspectiva de la unitat de la llengua occitana, l'adaptació a les grans formes de la llengua i el respecte a la varietat aranesa i a l'IEA.

El GLO ha d'assegurar que les opcions lingüístiques siguin les més convenients entre les solucions més socialitzades, regulars, històriques i diasistemàtiques.

En el moment de l'existència de l'autoritat lingüística de la llengua occitana les propostes del GLO s'adaptaran a les decisions de l'autoritat.

JEP DE MONTOYA
President de l'Institut
d'Estudis Aranesi
i Membre del Grop
de Lingüística Occitana

JUSÈP LOÍS SANS
Director del programa per
a la creació de l'oficina
“Occitan en Catalonha”
de l'SPL i membre de
l'Institut d'Estudis Aranesi

Catalunya vista des d'Occitània

DARIO ANGHILANTE

Membre del Grop de Lingüística Occitana

FRANÇOIS FONTAN

Era el 1971 quan vaig prendre consciència de la meua identitat nacional. Era occità perquè havia crescut en un lloc que tenia una certa cultura i sobretot perquè aquí es parlava la llengua d'oc. A les Valls occitanes a Itàlia aquesta consciència identitària era molt recent i gens habitual. François Fontan, el pare del nacionalisme occità, havia arribat a casa nostra feia cosa d'anys i l'acció de conscienciació es trobava al seu començament. A més de descobrir la meua identitat nacional, era per mi, trasbalsador, en definitiva, conèixer, amb en Fontan, la situació d'una munió de pobles que lluitaven pel seu alliberament. No eren només pobles del tercer món, de les colònies, sinó pobles d'aquí al costat nostre com ara bascos i catalans. Amb aquests últims, per facilitat de llengua, he realitzat molts contactes. Al començament dels anys 80 formava part d'una delegació (aostans, occitans, friülans,...) en visita oficial a Catalunya. Era francament impressionant veure un poble tan orgullós parlar la seva llengua, i haver reconquerit el poder legítim de governar-se com també la llibertat. Com a occitanistes de les Valls occitanes, varem ser presents a una fira d'espectacles de Manresa. Era increïble la quantitat de joves que varen amuntegar-se en el nostre estand per obtenir informacions,

per discutir sobre qüestions de llengua i debatre sobre les situacions de les minories nacionals. Una coneixença sobre la realitat de l'occità (una bona quantitat parlava la llengua també) i una consciència sobre els drets fonamentals dels pobles, difícil de trobar, sobretot i malauradament a Occitània, on l'alienació, l'assimilació a la mentalitat francesa i la resignació són quasi totals. L'exemple d'un poble que, sortit d'una dictadura repressiva a nivell de democràcia però també dels drets ètnics, ha sabut aplegar les classes socials nacionals sobre objectius d'autogovern i desenvolupar una societat moderna i avançada sense perdre la coneixença, l'orgull i el respecte per la seva història i la seva civilització, així com el respecte per la dels altres (els aranesos per exemple), representa per mi un vent d'esperança. Occitans i catalans són germans besons i potser el més jove i fort sabrà mostrar el camí just al germà vell i malalt.

Aveïnar l'occità al català

JACME TAUPIAC

Membre del Grop de Lingüística Occitana

Aveïnar l'occità al català era un dels objectius de Loís Alibèrt quan va publicar la *Gramatica occitana* el 1935. Diu explícitament en la introducció d'aquest llibre (p. 35) que vol considerar «l'exemple de la restauració del català literari per l'il·lustre Pompeu Fabra». I precisa: «Des del punt de vista de la grafia, cal conciliar les nostres tradicions clàssiques, els resultats de l'estudi científic de la llengua, la grafia mistralenca i la grafia catalana». Afegeix: «Creiem que la millor base és de prendre per norma el Diccionari Ortogràfic de Pompeu Fabra rebutjant les notacions que són específicament catalanes».

Concretament, només mitja dotzena de «notacions específicament catalanes» no són les mateixes en occità:

- 1 Escrivim la consonant final *-n*, emmudida en llenguadocià, però que representa una oclusiva nasal en altres dialectes (gascó, provençal). És un excel·lent «grafia englobant» que representa (amb una «clau de descodificació» diferent) tant els parlars on aquella consonant correspon a una oclusiva nasal com els parlars on aquest fonema s'ha emmudit.
OCCITÀ: *deman, seren, lo camin, la cançon, comun.*
CATALÀ: *demà, seré, ell camí, la cançó, comú.*
- 2 En occità no escrivim l'hac etimològica (que, sovint, és inicial) mentre que en català aquell grafema ornamental (per tant «fonològicament inútil») s'escriu, com en castellà i en francès.
OCCITÀ: *l'òme, l'istòria.*
CATALÀ: *l'home, la història.*
- 3 A l'occità *ch* correspon prou sovint la catalana *x*.
OCCITÀ: *lo chacal, lo chèc, la chifra, la China, chinès.*
CATALÀ: *el xacal, el xec, la xifra, la Xina, xinès.*
- 4 Al digrama emblemàtic occità *lh* correspon el digrama català.
OCCITÀ: *la filha, la palha.*
CATALÀ: *la filla la palla.*
- 5 A l'altre digrama emblemàtic *nh* correspon *ny* en català.
OCCITÀ: *la campanha, la vinha.*
CATALÀ: *la campanya, la vinya.*
- 6 Per representar [ll] escrivim tot simplement ll. Però, en català, la geminada s'escriu *l·l* (amb el «punt volat».)
OCCITÀ: *sollicitar, la tranquillitat.*
CATALÀ: *sol·licitar, la tranquil·litat.*

Un cop fetes aquestes concessions a normes gràfiques emblemàticament nacionals, dins la «lingüia occitana» i dins la «lingüia catalana», la gran tendència de la codificació gràfica alibertina era l'alineament sistemàtic sobre la norma catalana que havia estat oficialitzada 22 anys abans: les famoses *Normes ortogràfiques* són del mes de gener de 1913.

Sense la imitació del català, és possible que no tinguéssim escrit *lo braç, lo mes de març, lo terç, l'espatla, la setmana*, grafies ben socialitzades, actualment.

Evidentment, el gran avantatge d'aquella codificació, alineada el més possible sobre la codificació catalana, és que per a un occità, el català escrit és una llengua entesa immediatament. I, per un català, l'occità escrit és un estrany «català medieval» que no presenta tampoc cap problema major de comprensió, fins i tot per a un no-especialista. L'occità escrit segons la norma mistralenca és lluny de ser ben entès per un català.

• • •

Sobre alguns punts, hem «corregit» Alibèrt. Escrivia a la catalana *l'ome, la sola dels pes, la festa, aquel castel*, representant pel sol grafema *e* tant el fonema /è/ obert com el fonema /é/ tancat; i representava també per *o* tant el fonema /u/ com el fonema /ò/. Ara, diferenciem la *e* de *è*, i *o* de *ò*. La norma actual és «bèstia fonològica» i escrivim *l'òme, la sòla dels pès, la fèsta, aquel castèl*.

És qüestió també de corregir codificacions morfològiques (en mots savis) que són contràries a la fonologia de la immensa majoria dels parlars occitans autènticament socialitzats: és «impossible» de dir *lo paquidèrm*. En una final així la «-e final de suport» és indispensable i cal per tant escriure *lo paquidèrme*.

Però, si hi ha necessitat de corregir Alibèrt quan la seva norma no és fonològica, no crec que hi hagi cap urgència a corregir-lo quan la seva norma no és etimològica. Que s'escrigui *aquò, los bessons, la tassa* abans que *acò, los *beçons, la *taça*, per tal de tenir una grafia conforme a l'etimologia, és un argument de ben poc pes. Ara que l'alineament sobre el català i l'actual socialització imposen *los bessons* és un treball estèril el de separar-nos de la norma gràfica catalana i de proposar una norma més etimològica. I, com hi ha hesitació entre *la taça* i *la tassa* són neta-

ment a favor de la norma *la tassa*, com escrivia Alibèrt dins el Vocabulari ortogràfic de la seva *Gramàtica occitana* de 1935. (P. 455). Aquesta grafia es troba en alguns bons diccionaris.

Tota les llengües d'Europa tenen grafies no etimològiques. I, la conformitat a l'ètim veritable és un criteri que depèn de l'avançament de la ciència etimològica. (Alibèrt, en el diccionari de 1966, creu encara que *bessons* és una grafia justificada científicament. S'enganya. Per les qüestions d'etimologia, val més fiar-se de Joan Coromines que de Loís Alibèrt.)

Crec per tant que és un carreró sense sortida de separar-nos de la norma gràfica catalana amb el pretext de corregir-ne els errors etimològics». És clar (segons Joan Coromines, *Diccionari etimològic*, volum I, pàgina 779) que sols la grafia **beçons* seria justificada. Això rai! No presenta ni el més mínim interès, ni en occità, ni en català, de reformar *bessons* en **beçons* per tenir el plaer pueril d'una «bona grafia» etimològica. En casos d'aquests, crec que val més deixar de costat les consideracions etimològiques i tenir en compte dues realitats que tenen molt més pes: la socialització i la unitat gràfica occitanocatalana.

• • •

Els portuguesos i els castellans, que tenen dues llengües estructuralment ben veïnes, sempre han mirat d'allunyar-se el més possible els uns dels altres. Un sol exemple: en castellà s'escriu *la filosofia, la pedagogia, primària, ordinària, el diccionari*; en portuguès *a filosofia, a pedagogia, primária, ordinária, o dicionário*. És una convenció gràfica tota superficial. Una norma es tan bona com l'altra. La unitat gràfica hauria estat ben possible...

Nosaltres, els occitans, cerquem, al contrari, a aveïnar-nos el més possible als catalans i escrivim (a la portuguesa) *la filosofia, la pedagogia, primària, ordinària*.

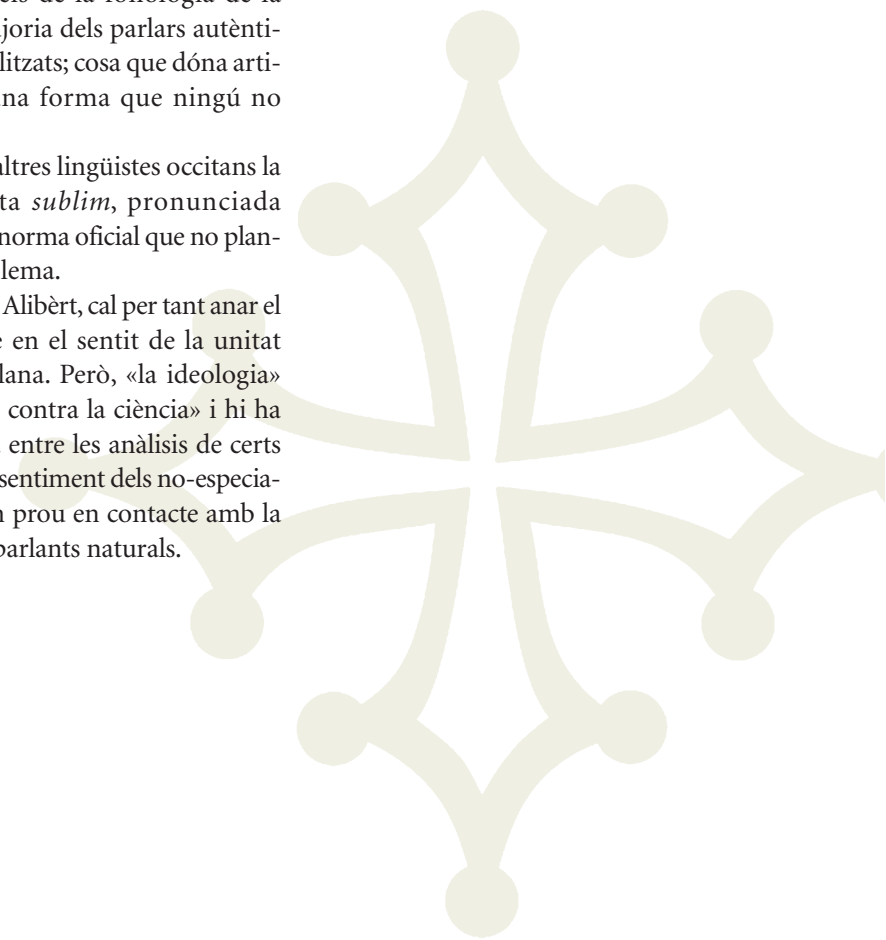
Com la norma alibertina (que també anomenen «la norma de l'*Institut d'Estudis Occitans*») s'ha socialitzat, l'alineament sistemàtic de la norma gràfica occitana sobre la norma catalana és una forta tendència esdevinguda irreversible. Allò no obstaculitza el respecte de l'autonomia de cada llengua en el seu domini lexical i gramatical. A l'època moderna, gràcies als treballs de Loís Alibèrt, deixeble de Pompeu Fabra, el que ha aportat la llengua catalana a la llengua occitana és per tant d'una importància fonamental.

És un carreró sense sortida el de cercar la unitat occitanocatalana en l'àmbit de la fonologia on les divergències són el que són. En català, pel llatinisme

recent d'introducció artificial *sublime* (forma atestada al segle XV) o *sublim* (forma retenció per Pompeu Fabra), tant una forma com l'altra eren fonològicament possibles. En occità, en canvi, *sublime* pronunciat [syplime] és la sola forma acceptable: **sublim* no es podria descodificar altrament que per **[syplin]* segons les lleis de la fonologia de la immensa majoria dels parlars autènticament socialitzats; cosa que dona artificialment una forma que ningú no entén.

Però, per altres lingüistes occitans la forma escrita *sublim*, pronunciada [syplin] és la norma oficial que no planteja cap problema.

Com volia Alibèrt, cal per tant anar el més possible en el sentit de la unitat occitanocatalana. Però, «la ideologia» no ha d'anar contra la ciència» i hi ha convergència entre les anàlisis de certs lingüistes i el sentiment dels no-especialistes que són prou en contacte amb la llengua dels parlants naturals.

Occitània vista des de Catalunya

MANÈL ZABALA

Membre del Grop de Lingüística Occitana

Occitanitzar *v. tr.* 1 Conformar al gust, als costums, a les maneres, etc., occitans. 2 Revestir de la forma occitana. 3 intr. Pron. Adoptar usos, costums, maneres, etc., occitans. *tr.* 2 Omplir d'occitanismes.

Si busquem “occitanitzar” no trobarem cap més accepció al diccionari de l’IEC. Però quan Quim Monzó va dir “anem cap a l’occitanització” en una famosa entrevista, es referia a la possible extinció de la llengua catalana. La percepció d’Occitània per la intel·lectualitat catalana és aquesta, “Occitània és allò que no volem que el nostre país esdevingui”. Per il·lustrar la percepció de Catalunya per a un occità amb consciència d’occità serveixen els versos de Bernat Lesfargas: “disi Catalonha / e lo còr me dòl / per mon pòble occitan / que s’es plantat dins los pials / las plumas de tres colors / d’un òrre gal”. Encara avui per a molts occitans Catalunya és aquell pseudopaís que parlaria i es governaria en català. Allò que Occitània no ha sabut o no li han deixat ser.

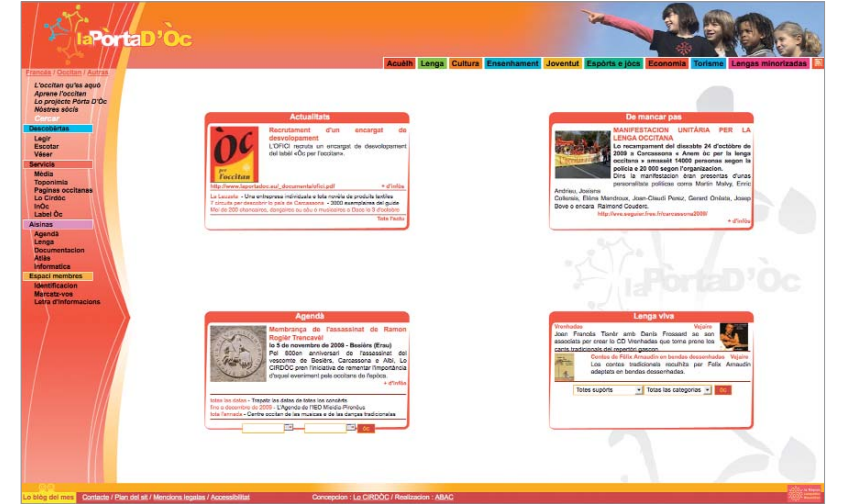
Per a un català, Occitània va ser una de les utopies que van desaparèixer el 1939. La Catalunya que va recuperar l’autonomia en 1978 va descobrir que el francès era la nova llengua d’Occitània. Occitània quedava reduïda a la Vall d’Aran, als trobadors i a Mistral (*malgré lui*), i res més.

Però d’un temps ençà, aquí baix i allà dalt estan canviant algunes coses. Vaig començar a percebre-ho en 1995. L’aleshores jove escriptor occità Franc Bardou va explicar a una audiència catalana en un lloc tan català com Santa Coloma de Gramenet que l’occità no era una llengua viva, que no és el mateix que dir l’occità és una llengua morta. L’occità era una llengua confidencial. Val a dir que l’occitanisme adult es relacionava en francès.

Avui, 15 anys després, l’occità és una llengua confidencial, però no tant. Coneixen el portal *www.laportadoc.eu*? Veuran que l’occità ha esdevingut una llengua apta per al marxandatge, per a la ràdio i la televisió, per el rugbi, per als dibuixos animats, per el còmic,

per a les músiques modernes... On eren aquestes gents fa 15 anys? Probablement no hi eren. Probablement l’occitanisme s’està fent gran i eficient. Recorden “El retorn de Joan Petit”, aquell reportatge de *30 minuts*? M’expliquen al centre d’agermanament occitano-català que a hores d’ara té 30 alumnes inscrits al seu curs d’occità, 20 en llenguadocià intermedi, 10 en llenguadocià bàsic; i el romanista J. Enrique Gargallo Gil ofereix des de l’any passat la possibilitat d’estudiar a la Universitat Central de Barcelona l’assignatura “Occità dins del seu context romànic”; des de 2006 la Càtedra d’Estudis Occitans opera, reconeguda per la Universitat de Lleida. Això afegit a les ofertes que ja existien. En pocs anys el públic català ha conegut algunes bones traduccions d’autors moderns occitans. Jo en compto 5. I he sabut per Artur Quintana que aviat sortirà un nou títol de Joan Bodon...

I tot això passa perquè la llengua morta no es vol deixar enterrar. A qui li interessin les llengües mortes?

Referències bàsiques per a l'estudi i aprenentatge de l'occità general

JOAN CLAUDI RIXTE
Membre del Grop de
Lingüística Occitana

Relació aprovada pel Grop de Lingüística Occitana sobre els documents bàsics de referència per aprendre l'occità general.

Gramàtiques i altres eines

- ALIBÈRT, Loís. *Gramatica occitana: Segon los parlars lengadocians*. Tolosa: Institut d'Estudis Occitans; Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, 2000. [Obra essencial, la primera gramàtica moderna de la llengua occitana.]
- BEC, Pèire. *La llengua occitana*. Barcelona: Edicions 62, 1977. [Presentació general de l'occità i comparació amb el català. Pot donar claus als catalanoparlants.]
- FULHET, Joan. *L'occitan de viva voz: Metòde de prononciacion de l'occitan lengadocian*. Tolosa: IEO 31, 2008. [Manual de fonètica de l'occità.]
- POJADA, Patrici. *Los vèrbs conjugats: Memento verbal de l'occitan*. 4a Edició. Pàmias: Institut d'Estudis Occitans d'Arièja, 2009. [Dóna els paradigmes complets d'un centenar de verbs i de precisions sobre la conjugació de verbs diversos.]
- SAUZET, Patric e UBAUD, Josiana. *Lo vèrb occitan: Guida completa de conjugason segon lo lengadocian*. Ais de Provença: Edisud, 1995. [Amb un lèxic de 13.000 verbs.]
- SAUZET, Patric. *Compendi practic de l'occitan normat: Per servir dins los usatges administratius, tecnicos, scientificos e publics*. Montpelhièr, CEO.-CRDP, 1985.
- TAUPIAC, Jacme. *Gramatica occitana: Gramatica elementària de l'occitan estandard*. [Tolosa]: Institut d'Estudis Occitans, 1994.

Mètodes d'aprenentatge

- ARBOUSSET, G., DECOMPS, D. [et al. sota la direcció de J. Salles-Lousteau]. *Òc-ben: première année d'occitan*. Paris: CNDP; Bordeaux: CRDP d'Aquitaine, 2003. [Segona edició del 2004. Una eina pedagògica completa, en occità i en francès, amb llibre de l'alumne, CD audio, quadern d'exercicis i ajuda en línia per al professor.]
- ESCARTÍN, Jordi. *L'occitan tout de suite*. Paris: Pocket, 2002.
- PELADAN, Jòrdi e ROMERO, Josiana. *Cap a l'occitan*. Tolosa: Institut d'Estudis Occitans, 2008. [Manual il·lustrat amb llibret de correccions, 20 unitats temàtiques, 76 diàlegs enregistrats, punts gramaticals, exercicis orals i escrits, 3 CD.]
- RIGOSTA, Joan. *Parli occitan*. III. Ives CHALAND ; nov. ed. corregida. Tolosa: Institut d'Estudis Occitans; Picapol: Escòla Occitana d'Estiu, 1997. [Manual d'iniciació en 23 lliçons, amb un suport per a cada lliçó: diàleg, vocabulari, gramàtica, seguida d'exercicis, de lectura.]

Referències per a l'estudi i l'aprenentatge de l'occità aranès

Relació de documents bàsics per a l'aprenentatge de l'occità aranès. Aprovada per l'Institut d'Estudis Aranesi. Aprovada pel Grop de Lingüística Occitana.

MIQUÈU SEGALÀS
Membre de la secció lingüística de
l'Institut d'Estudis Aranesi. Membre
del Grop de Lingüística Occitana

- *Normes ortografiques der aranès*. Vielha: Conselh Generau d'Aran, 1999
- CARRERA, Aitor. *Gramatica aranesa*. Lleida: Pagès Editors, 2007
- BARÈS, V., LAMUELA, X., SUÏLS, J. i VERGÈS, F. *Es vèrbs conjugadi. Morfologia verbau aranesa*. Barcelona: Llibres de l'Index, 2003
- Els diversos quaderns publicats per la Seccion de Lingüística der Institut d'Estudis Aranesi: *Formacion deth femenin, Eth vèrb èster, Es pròndms relatius...*
- Els materials utilitzats en els cursos de reciclatge de "Lengua occitana (aranès)":
 - *Introducció a l'aranès oral: Nivèu A*. Vielha: Conselh Generau d'Aran.
 - *Aranès oral i introducció a l'escrit. Nivèu A1*. Vielha: Conselh Generau d'Aran.
 - *Principalment gramàtica i llengua oral. Nivèu B*. Vielha: Conselh Generau d'Aran.
 - *Perfeccionament de la gramàtica i història d'Occitània i de la Val d'Aran. Nivèu C*. Vielha: Conselh Generau d'Aran.
- ESPAÑA, Lourdes. *Caièr d'ortografia*. Vielha: Conselh Generau d'Aran.
- Segalàs, Miquèu. *Sintaxi dera oracion compòsta*. Vielha: Conselh Generau d'Aran.
- Els diversos llibres de text utilitzats en els cursos d'ESO i d'ensenyament primari a la Val d'Aran.
- ANÉ, Manuela; BARÈS, Verònica. *Escriuer en aranès*. Vielha: Conselh Generau d'Aran, 2005.
- ANÉ, M.; ANÉ, J.; SANS, J.L. *Cors d'aranès*. Vielha: Conselh Generau d'Aran, 2000.
- VERGÈS, Frederic. *Petit Diccionari castelhan-aranès-catalan-francès*. Vielha: Conselh Generau d'Aran, 2009.
- COROMINES, J. *El parlar de la Vall d'Aran. Gramàtica, diccionari i estudis lexicals sobre el gascó*. Barcelona: Curial, edicions catalanes, 1990.
- de MONTROYA, Jèp. *Vademecum Aranense. Era Val d'Aran a traubers dera sua lengua (sègles XII-XX)*. Vielha: Conselh Generau d'Aran; Lleida: Institut d'Estudis Ilerdencs; Barcelona: Generalitat de Catalunya, 1999.
 - Nivèu A1. Aranès oral i introducció a l'escrit.
- Nivèu B. Principalment gramàtica i llengua oral.
- Nivèu C. Perfeccionament de la gramàtica i història d'Occitània i de la Val d'Aran.
- Els diversos llibres de text utilitzats en els cursos d'ESO i d'Ensenhament Primari a la Val d'Aran.
- *Caièr d'ortografia*. De Lourdes España. Conselh Generau d'Aran.
- *Sintaxi dera oracion compòsta*. De Miquel Segalàs. Conselh Generau d'Aran.
- *Escriuer en aranès*. Manuela Ané i Verònica Barès. Conselh Generau d'Aran, 2005.
- *Cors d'aranès*. Manuela Ané, Jovita Ané, J.L.Sans. Conselh Generau d'Aran, 2000.
- *Petit Diccionari castelhan-aranès-catalan-francès*. Frederic Vergès. Conselh Generau d'Aran.
- *El parlar de la Vall d'Aran*. Gramàtica, diccionari i estudis lexicals sobre el gascó. J. Coromines. Barcelona, 1991.
- *Vademecum Aranense. Era Val d'Aran a traubers dera sua lengua (sègles XII-XX)*. Jèp de Montoya. Lleida, 1999.

L'occità, capdavanter amb les *Leys d'Amor* de Guilhèm Molinièr, gramàtica anterior a la *Gramàtica castellana* de Nebrija, compta a partir del segle XVIII amb una tradició sòlida de diccionaris entre els quals destacarem tres categories.

10 diccionaris d'occità, bàsics per a catalanoparlants

CLAUDI BALAGUER
Membre del Grop de
Lingüística Occitana

Document aprovat pel Grop de Lingüística Occitana sobre les deu referències bàsiques en matèria de diccionaris per als catalans que vulguin aprendre o utilitzar l'occità.

Els diccionaris independents del francès:

- *Diccionari general occitan* de Cantalau, (2003, Edicions Cultura d'òc). Primer i únic diccionari unilingüe de més de 100.000 entrades. Disponible en CD.
- *Diccionari català-occità/occitan-catalan* de Patrici Pojada i Claudi Balaguer (2005, Llibres de l'Índex). Amb més de 33.000 entrades per cada banda, transcripció fonètica, expressions i refranys.
- *Diccionari bàsic occità-català, Glossari català-occità* de Mar Bel, Carles Castellanos i Manel Zabala (2008, Eurocongrés 2000). Diccionari bàsic de més de 8.000 entrades.
- *Petit diccionari: castelhan-aranés (occitan)-catalan-francès* de Frederic Vergés Bartau (1991. Conselh Comarcau dera Val d'Aran) Diccionari bàsic quadilingüe en occità aranés.

Els diccionaris "clàssics":

- *Dictionnaire occitan-français* de Loís Alibèrt (1966). L'obra referent per a l'àrea llenguadociana.

- *Dictionnaire du béarnais et du gascon modernes* de Simin Palay (1934). L'obra més completa del país gascó.
- *Tresor dóu Felibrige* de Frederic Mistral (1878-1886). El diccionari més complet i precís de l'occità (grafia mistralenca).
- *Dictionnaire français-occitan* i *Dictionnaire occitan-français* de Cristian Laus (1997 i 2001; IEO). Millora del diccionari d'Alibèrt ampliat i ordenat.

Els diccionaris de la llengua antiga:

- *Lexique roman* de François-Juste-Marie Raynouard (6 vol., 1838-1844). Base de la romanística, font important de lèxic amb citacions.
- *Petit dictionnaire provençal français* d'Emil Levy (1909). Diccionari de l'occità antic més ordenat i complet que Raynouard.

Resolució per a la gestió de la norma de l'occità

El Grop de Lingüística Occitana, reunit els 6, 7 i 8 de febrer de 2009 a Vielha, adopta els principis següents dins la gestió de la norma de l'occità.

1. El Grop de Lingüística Occitana s'ha fundat per decisió de la Secretaria de Política Lingüística de la Generalitat de Catalunya. La seva missió és resoldre les qüestions tècniques per ajudar a l'ús social de l'occità, en particular dins l'encaix de l'estatut d'oficialitat de l'occità a Catalunya, aplicant el principi de diasistematicitat.

2. La continuïtat i l'estabilitat de la norma de l'occità són condicions tècniques necessàries per complir aquests objectius. La recerca en sociolingüística (especialment en planificació lingüística) demostra que una norma estable garanteix la coherència dels usos oficials de la llengua i la seguretat lingüística per als usuaris.

3. En conseqüència, el Grop de Lingüística Occitana es conforma a les obres existents –fins a la seva eventual millora pel futur organisme regulador de la llengua– que permeten la continuïtat de la norma:

- a) La *Gramàtica occitana* de Loís Alibèrt (1935, reeditada en 1976). És la referència d'origen de la norma de l'occità. Fonamenta la gran majoria dels usos escrits i institucionals de l'occità

des de fa mig segle, dins el conjunt d'Occitània.

- b) El *Dictionnaire occitan-français* de Loís Alibèrt (1966)

- c) Les *Preconizacions del Conselh de la Lengua Occitana*, editades de 1997 a 2007. Han permès de completar, de precisar i de consolidar el treball iniciat per Alibèrt. El Conselh de la Lengua Occitana és una institució composta d'especialistes que ha facilitat un treball col·lectiu i regular sobre la norma aquests últims anys. Es va fundar amb el suport de l'Associació Internacional d'Estudis Occitans. El Conselh Generau d'Aran va reconèixer com a referència de l'occità l'obra del Conselh de la Lengua Occitana el 5 d'octubre de 1999.

4. El Grop de Lingüística Occitana reconeix la competència de l'Institut d'Estudis Aranesi respecte el desenvolupament de l'occità aranès.

5. El Grop de Lingüística Occitana coneix i fa un seguiment del projecte actual de creació d'un organisme de regulació de la llengua occitana. El GLO espera que aquest projecte rebrà de les administracions públiques occitanes els mitjans materials necessaris per ela-

borar una regulació lingüística de bona qualitat tècnica. Tots els membres del GLO estan preparats per aportar el seu saber sobre la llengua per tal de beneficiar aquest organisme de codificació de la llengua occitana preconitzat pel Conselh Generau d'Aran i l'IEO.

6. Els principis de *continuitat*, d'*estabilitat*, de *convergència* i de *diasistematicitat* son necessaris per instituir l'occità sobre bases equivalents a les del català. Les dues llengües autonòmiques de Catalunya tenen necessitat de desenvolupar-se de manera solidària, amb normes d'una estabilitat comparable i amb autoritats de regulació comparables.

Generalitat de Catalunya
Departament de la Vicepresidència
Secretaria de Política Lingüística